

ROZNO (150) *av*

rozno (122), **rožno** (16), rozno *a.* rožno (12); rožno *WerKaz*; rozno : rožno *StryjKron* (4:15).

Pierwsze o pochylone, końcowe jasne.

Sł stp: rozno, rozno, Cn: rožno, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVII w.

1. *Inaczej, nie tak jak obiekt, z którym się porównuje; differenter, dissimili ratione, dissimiliter, diverse*
Cn (75) : *RejPs* 73; *Diar* 41; Ten [...] przywiódł przed nie dwu piełkow rozno wychowánych/ s
kthorych iednego ná łow á fłedzenie zwierzá/ á drugiego ná wyiadanie á wymykánie z garcá był
náuczył *GliczKsiąż* A3v; *RejZwierz* 143v; iż wierni á niewierni fą ząwždy po fwiátu rofprofzeni/ á
chociaý fpołu bywáią/ ále rozno fą y przezwiłki/ y opátrznofciami Páńfkimi rozdzieleni. *RejAp* 92v;
[*o dostojniku:*] á chłubifz fie tym żeś ieft na mieyfcu fwiętym iego [*Boga*]/ ále rozno pokory iego
náfláduiefz. *RejPos* 314v, 273, 305, 337v; gdy iey [*muzyki*] kto fłucha/ tedy fńádnie wyrozumieć
może fthrunę álbo pifzczáłkę kthora rozno bęczy *RejZwierc* 16, 178v; *BudBib* b4; *BudNT* o6v;
StryjKron 457; Dołyc to było że o tym mowili/ Rozno czynili. *WisznTr* 24.

rozno od kogo, od czego (10): *RejZwierc* 143v; y gwiazdá od gwiazdy rozno świeci *SkarŻyw* 32;
Auguřtyn S. ináčzey trochę te ártykuły rozdziela/ [...] rozno nieco od tego co fię tu położyło. *LatHar*
10. *Cf Zwroty.*

rozno kto i kto (a. a kto) (4): Rozno mátká á ociec dzieći miłuią. *RejZwierc* 178v *marg*, 132 *marg*,
[280], Bbb3.

rozno kto a kto rozno (1): Rozno mie Epikurus/ á Minerwá rozno/ Vczyli dziwnych rzeczy *RejWiz*
85.

Zwroty: »rozno (być)« [*w tym: od kogo, od czego* (4), *z kim* (1)] = *różnić się* (5): *RejRozpr* B4v;
[*ojciec do synów:*] Wfzytko to wam dawam w moc iedno fzczeńcia prožno/ Toć [*tj. szczęście*] fie potym
okaże iefli femną rozno. *BielKom* C4; Ale rozno od prawdy będą obyczáie *RejWiz* 101; *RejPos* 68;
Tego [*zazdrość*] ludzióm vwłoczy/ w czym ieft od nich różno. *KochPieś* 44.

»rozno chodzić« [*w tym: z kim* (2), *od siebie* (1), *siebie* (1), *z sobą* (1), *rozno co a rozno co* (1)] =
różnić się (7): A rozno chodzą fmutki/ á rozno wefele. *RejWiz* 127; Bárzo rozno vbogi/ ząwždy s
pyfznym chodzi. *RejZwierz* 118v; Bo ziemiá ták złym iáko y dobrym rownie ieft wfzyfłkim daná [...].
Ale dáleko ci dwa rozno od siebie w tey rofkořzy wżywaniu chodzą. *RejZwierc* 142, 211v, 217v; IÁko
ogień/ á wodá różno siebie chodzą/ Ták miłofć/ á powagá nigdy fię niezgodzą. *KochFr* 109.

»rozno chodzić, iść« [*w tym: z sobą* (3), *od czego* (1), *od siebie* (1)] = *być niezgodnym* (4:1): A ták
rozno tu dáleko od siebie idziemy/ fynowie tey pániey [*tj. Rzymu*] zowá ią nafwiętfzá [...]; á Duch
fwięty ią zowie niewiáftą wfzethecną *RejAp* 143; *RejZwierc* 32v, 216; Záiłte to práwem niemoże
być/ co od fprawiedliwofci rozno idzie [*quod ab iusticia seiunctum sit*]. *ModrzBaz* 100v; *WerKaz* 305.

»z sobą siedzieć rozno« = *różnić się a. być odmiennego zdania* (1): Nie rzecze nic żadny prožno
Choćia z łobą fiedzą rozno *RejRozpr* A4v.

a. *Jako inni (innego), różniący się między sobą* (5) : Widziłz y ptaki w gniazdzyech iż fie rodzą
rozno *RejWiz* 100; á thák go [*człowieka*] fтворzył [...] máło nie iáko y Anyoła/ [...] iedno iż rozno/
thego w widomym ciele/ á Anyoła záfie w niewidomym duchu. *RejZwierc* 1v, 2v, Aaa4.

rozno od czego (1): Gdyżechmy fie od źwirzát/ rozno porodzili *RejZwierz* 73.

b. *Każdy (a. każdego) inaczej, różniąc się w danym zakresie między sobą (o wielu) (21)* : *RejRozpr* K4; *Boćz nas Bog rozno rozprawił RejKup* t7; *RejZwierz* 105, 138v; *BielKron* 118; *O coź ięft dziś thákich Piotrow y tákich Iudařzow ſiedzących ſpołu s tobą v ſtołu twego o moy miły Pánie/ ktorzy ſłucháią ſłow ſwiętej wolej á náuki twoiey/ ále rozno RejPos* [290]v, 231; *RejZwierc* 94; *bo Pánowie y wſzyłtko Rycerřtwo Koronne rozdwoieni ná Syny Kázimirzowe rozno wotowáli StryjKron* 667.

W przeciwstawieniu: »jednako ... rozno« (1): *TAm nie wſzyłtkim iednáko we łbie wkładano/ Ale rozno we wſzyłtkim táki dowcip dano PaprPan* Aa3v.

Połączenia: »każdy, wszyscy rozno« [*szyk zmienny*] (5:5): *Bo káżdemu według ſpráwy Rozno ſmákuią potráwy RejRozpr* I3v, D2v; *RejJóz* L3v; *Iużemci ſie przypátrzył/ ſwiátu omylnemu/ Ktory ſie rozno ſtáwi/ człowieku káżdemu BielKom* B; *RejWiz* 34v, 96v; *BielKron* 127v; *BielSpr* 1v; *Ktemu ná pierwſzym mieyřcu wſzyłcy trzy Ewániełiřtowie Piotrá kładą/ á ná wtorym y trzeciim wſzyłcy rozno. Lukařz S. ná wtorym mieyřcu liczy Iędrzeiá/ á Márek S. Iákubá. SkarJedn* 75; *PudłFr* 47.

Zwrot: »rozno chodzić, iść« = *różnić się* [*szyk zmienny*] (1:1): *PudłFr* 47; *Co [różne cnoty] idąc rozno/ zgodną czynią Hármoniá SzarzRyt* D.

Wyrażenie przyimkowe: »na rozno« (1): *tákże y plagá [= strona ſwiata] albo Bieg Niebieřki ty wſzyłki [tj. wſzyłkich ludzi] według ſwego przyrodzenia ná rozno ſpráwuie. BielSpr* 1v.

c. *Za każdym razem inaczej (2)* : *Bo w tym łtanie/ Szczęřcie tanie/ Rozno ná nie/ Kořtká łtanie RejZwierc* 181, 180.

d. *Pleonastycznie w funkcji podkreślającej zmienność (5)* : *wſyłtko rozno Iuż ſyę nademną zmieniło RejKup* bb2; *RejWiz* 153; *Iż miły Pánie rozno ludzye o tobie ſie nie zgadzáią RejPos* 299, 37; *á nierownoby mogł lepiřzych czářow wżyć/ niź w ták záwikłánych á rozno roznieřionych rozmyřlech ſwoich. RejZwierc* 20.

2. *Nie tak, jak powinno być, a więc źle (3)* : *Heterocliton – Rozno skłaniam. Quod a communi vulgataque declinandi ratione deflectit, quasi alieno, et novo quodam modo declinatum. Calep* 480b; *gdyc ſię powinie/ Nogá iákoř ſię w tey grze rozno ſzczęřcie chynie. CzahTr* I3v.

a. *O nieharmonijnym brzmieniu (1)* : *Rozno bęczą orgány/ gdy ſłábo dmą miechy RejWiz* 119v.

3. *Na wiele różniących się między sobą sposobów, różnorodnie, rozmaicie (10)* : *O młře onieřpory trudno Bo iuż onich dzierzą rozno. RejKup* i6; *SarnUzn* F3; *Tá trzecia Rořpráwá ięft [...] dla thych ktorzy o thym Sákrámencie rozno ſie czářem rozmawiáią/ áłbo rozumieią. RejPos* 96; *ponieważ y Liuius y Florus [...] rozno Niemcow miánuią: Co naydzieřz v Floruřřa lib. 3. cap. 3. gdzie mowi/ Cimbri, Teutoni atque Tigurini, et Ombrones uel Ambrones. StryjKron* 31; *RejPosRozpr* c4; *GořłCast* 31.

W przeciwstawieniu: »jeden ... rozno« (1): *Iedno piřmo mamy á rozno rozumiemy. RejPos* 37 *marg.*

Połączenie: »każdy rozno« (3): *iź niewiem komu wierzyć/ káždy rozno powieda. RejPos* 347; *StryjWjaz* C2v; *GořłCast* 36.

4. *Nie razem (62)* :

a. *W ujęciu statycznym: w różnych miejscach, w pewnej odległości; sparsim Modrz; diverse Calep* (18) : *A czolřią thknye kvpczow czy rozno ydą bo zrořlicznich myářth ydą MetrKor* 57/117 [*idem*] 59/276; *RejWiz* 25; *Ty gwiazdj [...] ſwieciły ſwiátu wiernemi náukámi á ſpráwámi ſwoimi [...] po Kořcielech Páńřkich rozno po ſwiáthu rozſypánych. RejAp* 76v; *A ięřcze nas w nich [pokojach*

niebieskich] nie ładzałz rozno/ nie ładzałz dáleko od siebie/ ále pośpołu s sobą á pośpołu z Bogiem Oycem y z Duchem świętym *RejPos* [292], 213; *PaprpAn* I4; *ModrzBaz* 117v; Pienište wody pędzą/ Nawy skaczą rozno *StryjKron* 255, 597; Aleś widział namioty różno rozładzone *KochProp* 12; *Calep* 336a; Z/ kiedi ieft *prepositio*, nie łączić go z słowem/ ale ie różno kłaść/ iako z izby. *JanNKarKoch* G; *KlonFlis* Dv; [*ListyZygmAug* 1556/314; W której [*Jasienicy Dolnej*] kmieci [...] różno siedzących jest 67. *LustrRus* II 126].

rozno od kogo (1): Iż zá wtorą gránicą od nas rozno mieřzkacie *LubPs* hh.

Przen [*od kogo*] (3) : KTóry mój nieprziiáciel/ [...] Trzymał cię po té czáfy/ Iendrzeiu mój drogi/ [...] Ale cię ná žal więtzny ták do mnie wypráwił/ Ze y ferce/ y duřę przy sobie zořtáwił. Co niewiem iefli czuiefz: ále to czuć prózno/ Kiedi ferce/ y duřá od człowieká różno. *KochFr* 68.

Szereg: »rozno, (a) daleko« [*szyk 1:1*] (2): *RejPos* 285; Słow/ mowy/ pořtawek/ tychći dořýć/ ále ferce y fkutek gdzieř dáleko rozno lata od niego *RejZwierc* 195v.

b. O ruchu (24) :

a. W różne strony, w różnych kierunkach (23) : gdzie nam czerzy Nawy vtonęły/ á drugie wiátr rozegnał rozno *BielKron* 453, 191v; *RejAp* 75v; Iż kázcie sie tym řwiádkom rozno rozřtępić *RejZwierc* 201v; Tátarowie [...] ná xtałt połmieřácá zákrzywionym řzykiem rozno sie rozřtrzelili *StryjKron* 390; ktorzy [*Wołoszy*] zárazem tył podáli/ rozno po polách vciekáiac *StryjKron* 757, 225, 230, 390, 416, 582 (11).

rozno od kogo, od czego (2): *RejKup* bb2v; To ich [*aniołów*] vřząd y řprává/ tám [*na řądzie*] ná ten cžás będzye/ By plewli mářny kákol od přzenice rozno *RejWiz* 157.

W przeciwstawieniu: »jeden ... rozno« (1): coby miáło być ná iedney miřie iż to rozno rozłožą *RejZwierc* 59.

Połączenie: »rozno (i) tam i sam« [*szyk 1:1*] (2): Tátarowie [...] od Litwy przełomieni/ ták iż rozno y tám y lám po lářřach/ po błotach y řtářzynach řię rořpierzchnęli *StryjKron* 270, 255; [*StryjPoczřt* 167].

Wyrażenie: »rozno na strony« (1): Kářtor y Polux [...] gonili Pariřá/ ále prze nawářność morřką rozbieřgli sie rozno ná řtrony *BielKron* 56.

Przen (2) : Abowiem kto myřli řwey řtale á řtátecznie w sobie nie pořtánowi/ á wierći sie z nią rozno/ iuř nigdy [...] řłufźnie pořtánowiona być nie moře. *RejZwierc* 103.

rozno od kogo (1): á ktorzy sie rozno rozlečą od niego [*Boga*]/ pewno w głuchych řiefiach řwiátá tego nigdziey go nie naydą *RejPos* 261.

ř. W innym kierunku [*od kogo*] (1) :

Wyrażenie przyimkowe: »na rozno« (1): A gdzie řię Narew ná práwo chynęłá/ A od Krolowey [*tj. Wisły*] ná rozno płynęłá/ [...] NOGATEM to zową *KlonFlis* G4v.

c. Kařdy (kařdego) z osobna, indywidualnie; separatim *Modrz* (11) : Ale k rzeczy przyřtępuiac Rozno řtanow nieřřácuiác [...] *RejRozpr* D3; W máieřtacie řwym vřiędzye/ Rozno duřze řádzic będzye *BielKron* 135v; ácž tho wřzytko iedno ieft Ociec y Syn y Duch řwięthy/ [...] ále iż rozne řą ořoby/ y rozno sie řwiátu vřázowáły. *RejAp* 197, 53v; *ActReg* 140.

Połączenia: »wszystkie (wszego), ([każdy]) rozno« (3): A łnadz tknawłły rozno włłego Máła rofkołz z zyłku tego *RejRozpr* H; zkądby potym mogło być/ iż przedni niemogąc wczás dác rátunku zádni/ áni zádni przednim/ włztykieby rozno pobito. *ModrzBaz* 111; *VotSzl* E; [*ListyZygmAug* 1556/316].

»rozno ... rozno ... a rozno« (1): Pátrz iż rozno włpomina łiedzácego ná máyełtacie/ rozno Báránká/ á rozno Duchá łwiętego *RejAp* 53v.

[*Wyrażenie przyimkowe:* »po rozno«: juź nam przydzie na to, że do każdego po rozno syłác nasze listy musimy. *ListyZygmAug* 1556/316.]

d. *Nie w jednołci, całłoci, z rozdzieleniem* (3) : A ták y my gdychmy rozno Snadz z orzemy piafek prozno *RejRozpr* G; Tákżeć náłze Iáłkołki [*tj. my, Polacy*]/ kiedy łie zleciemy/ Cići pyći będą nići/ też łoby łe mowiemy [*jak ptaki w poprzedzające bajce*]. A potym zálię rozno *RejZwierz* 126v.

W przeciwstawieniu: »pospołu ... rozno« (1): Gdy będziecie połpołu/ nikt was nie przełomi/ A gdy rozno poydzyecie/ być káždemu w toni. *RejZwierz* 18.

e. *Pleonastycznie w funkcji podkreślającej podział* (6) : Wiem ia dobrze [...] Iź ludzkie ciáło z dułzą rozdzyle łie rozno. *BielKom* C8v; Kiedy [*Bóg*] będzie iuź raczył zyemię włpokoić/ A łwoiego krolełtwá iuź rozno nie dwoić. *RejWiz* 152v, 76; *BielKron* 247; *RejZwierc* 243; [*Włodzimierz Monomach*] włzylłki Xięłtwá Rułkie rozerwáne y rozno rozłzárpane z nowu [...] w łedno práwie ciáło łpoił *StryjKron* 210.

Synonimy: 1. *inaczej, inak.*

Cf **ROZNIE**

KW, (LWil)